

Lucie Jašíková, Hana Prchalová, Zbyněk Hrkal, Tomáš Fojtík, Hana Nováková, Jiří Dlabal, Aleš Zbořil, Petr Vyskoč, Silvie Semerádová, Václava Maťašovská, Jiří Pícek.

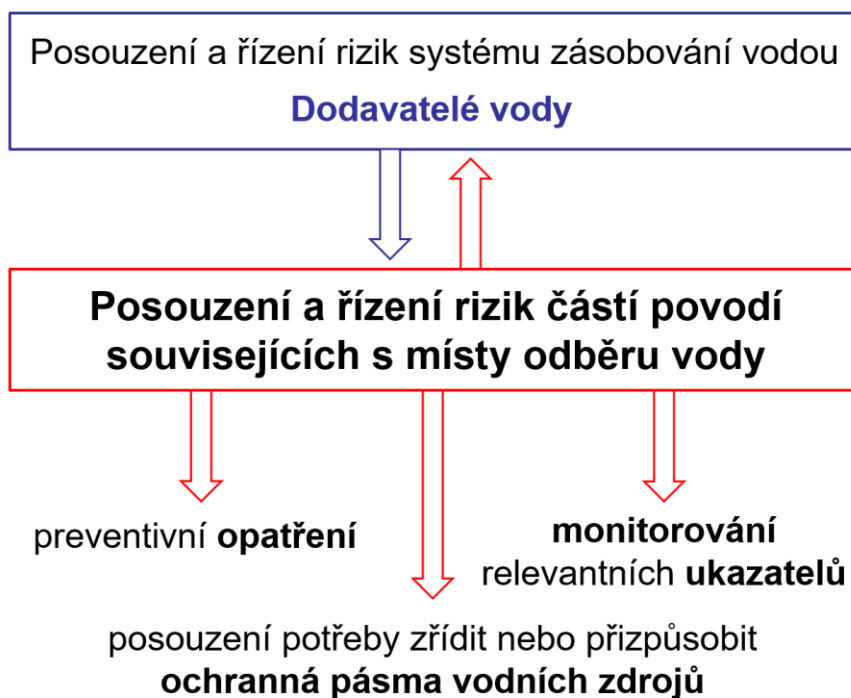
Komplexní přístup k ochraně zdrojů pitné vody – riziková analýza částí povodí.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i., Podbabská 30, 160 00 Praha

e-mail: lucie.jasikova@vuv.cz

Přístup ke kvalitní a nezávadné pitné vodě je jeden ze základních požadavků moderní společnosti. Už v roce 2004 zveřejnila Světová zdravotnická organizace novou koncepci založenou na komplexním hodnocení a řízení rizik, která zahrnuje celý systém zásobování od zdroje surové vody až po kohoutek spotřebitele. Nicméně až v roce 2020 byla vydána nová směrnice EU 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě [1], která oproti původní směrnici z roku 1998 [2] klade důraz právě na komplexní ochranu vodních zdrojů a zavádí povinnost zpracování nejen posouzení a řízení rizik systému zásobování vodou, ale i částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě.

V rámci řešeného projektu „Nástroje pro posouzení rizik částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě“ se zabýváme vytvořením metodického postupu pro posouzení a řízení rizik částí povodí. Při tomto posouzení rizik se bude vycházet ze získaných znalostí a opatření provedených v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES [3] a budou také zohledňovány aspekty dopadů změny klimatu na zdroje pitné vody. Tento přístup je mj. zaměřen na snižování stupně úpravy nezbytné pro výrobu pitné vody určené k lidské spotřebě tím, že budou identifikována problematická místa v povodí odběru a následně budou navržena nápravná opatření směřující ke zlepšení kvality odebírané surové vody (Obr. 1). Díky tomuto komplexnímu postupu bude zaručena stálá výměna informací mezi příslušnými zpracovateli posouzení rizik, dodavateli vody a příslušnými orgány.

Obr. 1: Schématické znázornění dopadů posouzení a řízení rizik částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě.

V prvním roce řešení projektu byla provedena inventarizace souvisejících dostupných dat, které jsou zásadní pro zpracování metodiky pro posouzení a řízení rizik částí povodí, a byla posouzena jejich využitelnost. V celostátním rozsahu podle druhů odběrů byla provedena kategorizace odběrů. Kategorizace je zásadní pro výběr pilotních odběrů a ověření postupů pro zpracování prvního návrhu metodiky (Obr. 2). Nejvíce odběrů pro pitné účely představují v České republice odběry podzemní vody. Na tyto odběry jsme se při kategorizaci nejvíce zaměřili. Odběry jsme roztřídili podle dvou kritérií. Prvním kritériem je významnost odběru na základě množství odebírané vody. Pro větší zdroje, které mají strategický význam, je většinou dostupných i více informací a vstupních dat, proto by pro tyto zdroje měla být zpracována podrobnější riziková analýza částí povodí a samozřejmě i systému zásobování vodou. Druhým kritériem pro kategorizaci odběrů podzemních vod jsou přírodní charakteristiky. U nich jsme se zaměřili na hydrogeologické struktury charakteristické svým časově-prostorovým režimem, který je odvislý od morfologie terénu, propustnosti horninového souboru a sklonu hladiny podzemní vody. Na základě tohoto kritéria jsme rozdělili odběry podzemní vody do čtyř základních skupin na odběry z přípovrchové zóny, odběry z fluviálního kvartéru, odběry z hlubších struktur a odběry z krasu. Nyní pro jednotlivé kategorie vybíráme pilotní lokality, pro které vyhodnotíme potenciální rizikovost a navrhneme postupy pro zpracování rizikové analýzy částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě.

Obr. 2: Kategorizace odběrů a následná identifikace a mapování povodí odběru.

Hlavním výstupem projektu bude na konci roku 2024 metodika schválená příslušným orgánem státní správy (NmetS) popisující postup identifikace a posouzení rizik, včetně návrhu efektivního využití celostátně dostupných dat. Pro více informací navštivte stránky projektu (pitnavoda.vuv.cz).

Tento příspěvek byl podpořen grantem TA ČR SS05010210 „Nástroje pro posouzení rizik částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě“.

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě (přepřacované znění).

[2] Směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě.

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/EC ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.